

Kennisbank Onderzoekscholen

April 2022

Deze Kennisbank Onderzoekscholen – een initiatief van het Disciplineoverleg Letteren en Geesteswetenschappen (DLG) en het [Landelijk Overleg Geesteswetenschappelijke OnderzoekScholen \(LOGOS\)](#) – biedt een overzicht van de afspraken en regelingen voor de landelijke onderzoekscholen op het gebied van de geesteswetenschappen.¹ De kennisbank geeft antwoord op vragen van (nieuwe) directies van onderzoekscholen en graduate schools over o.a. de financiering en organisatie van onderzoekscholen, het format en tijdschema voor de jaarverslagen, de verplichting voor ReMa-studenten om 10EC te behalen bij een landelijke onderzoekschool en de mogelijkheid om docenten aan te vragen voor het onderwijs dat door een landelijke onderzoekschool zal worden verzorgd. Het overzicht bevat links naar relevante websites en documenten en bestaat uit twee delen. Het algemene deel verwijst naar de regelingen die de basis vormen voor de organisatie, taken en middelen van de landelijke onderzoekscholen. Daarna volgen specifieke thema's en onderwerpen waarover soms onduidelijkheid is bij directies van onderzoekscholen en graduate schools. In de appendix staan links naar de websites van de onderzoekscholen op het gebied van de geesteswetenschappen. Ook is een voorbeeldtekst opgenomen voor vermelding van de 10EC-verplichting in de OER. De kennisbank wordt geactualiseerd als daartoe aanleiding is.

ALGEMEEN

Basisregeling

De basisafspraken tussen LOGOS en het DLG zijn vastgelegd in de [DLG-brief inzake onderzoekscholen en graduate schools d.d. 28 juli 2011](#). Hierin werden de onderlinge afstemming en samenwerking tussen de landelijke onderzoekscholen en de faculteiten op het gebied van de Geesteswetenschappen geregeld van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2016. Op 27 mei 2016 zijn de afspraken nader uitgewerkt in een [brief van het DLG](#), o.a. op het gebied van inflatiecorrectie, wisseling penvoerderschap en het betrekken van onderzoekscholen bij lokale onderzoeksvisitaties. De basisafspraken, geformaliseerd in Gemeenschappelijke Regelingen, zijn bevestigd in [2016](#) en in 2021, steeds voor een periode van vijf jaar.

Gemeenschappelijke Regeling 2022-2026

In de [gemeenschappelijke regeling 2022-2026](#) zijn geregeld de taak, het penvoerderschap, het schoolbestuur, de wetenschappelijke directeur, de middelen en de kwaliteitsborging (visitatie) van de landelijke onderzoekscholen. De Gemeenschappelijke Regelingen zijn ter ondertekening gestuurd naar de CvB's van de betrokken instellingen. Zie ook [Memo Vaststelling Model Gemeenschappelijke Regelingen Onderzoekscholen d.d. 6 november 2020](#).

¹ Naast het DLG zijn ook de overlegorganen van de decanen Wijsbegeerte en Godgeleerdheid bestuurlijk betrokken bij landelijke onderzoekscholen op het gebied van de geesteswetenschappen. Met name ten aanzien van OZSW en NOSTER vindt periodiek afstemmingsoverleg plaats tussen het DLG en respectievelijk het Disciplineoverleg Wijsbegeerte (DWB) en het Disciplineoverleg Theologie en Religiewetenschappen (DGO).

Samenwerkingsovereenkomst 2022-2026.

De samenwerking met overige partijen (universiteiten en niet-universiteiten) wordt vastgelegd via een [Samenwerkingsovereenkomst](#) (zie ook artikel 10 uit de Gemeenschappelijke Regeling). Deze overeenkomst wordt gesloten tussen de penvoerende faculteit en de overige partij(en).

Programmabureau Geesteswetenschappen

Als uitvloeisel van het [programma Duurzame Geesteswetenschappen](#) ontvangen de onderzoekscholen middelen voor de organisatie van onderwijs (10EC) aan ReMa-studenten. De middelen voor de persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten worden via het Programmabureau Geesteswetenschappen (tot 1-1-2017 Regieorgaan Geesteswetenschappen) jaarlijks verstrekt aan de deelnemende landelijke onderzoekscholen op basis van de aanmeldingen en onderwijsprestaties in het voorgaande kalenderjaar. Daarnaast verstrekt het Programmabureau elk jaar een bijdrage voor de bureaunkosten (personele lasten) in verband met de organisatie van het ReMa-onderwijs. De bijdrage is verwerkt in de lumpsum die de penvoerende instelling van het Ministerie van OCW ontvangt in het kader van Duurzame Geesteswetenschappen. De hoogte van de bijdrage is afhankelijk van de grootte van de onderzoekschool.

SPECIFIEKE ONDERWERPEN EN THEMA'S

Aanmelding ReMa-studenten

Graduate Schools dienen ervoor te zorgen dat de ReMa-studenten vóór de start van hun onderwijs in de gelegenheid worden gesteld om aan te geven bij welke landelijke onderzoekschool ze willen worden aangemeld. Uiterlijk op 15 september dienen de graduate schools de aanmeldingen door te geven aan de onderzoekscholen, zodat deze de studenten kunnen benaderen voor deelname aan de onderwijsactiviteiten. De ReMa-studenten kunnen – indien er plaatsen beschikbaar zijn - kosteloos deelnemen aan onderwijsactiviteiten van de andere onderzoekscholen.

Aanmelding promovendi

Promovendi worden aan het begin van hun traject – veelal op basis van een Opleidings- en Begeleidingsplan – aangemeld bij de onderzoekschool van hun voorkeur. Aanmelding gebeurt door de betrokken Graduate School of door het lokale onderzoeksinstituut waaraan de promovendus verbonden is. Bij aanmelding worden de factuurvereisten (mailadres voor factuur, kostenplaats, contactpersoon e.d.) doorgegeven aan het secretariaat van de onderzoekschool waarbij vermeld wordt of het een reguliere promovendus (1000 euro) of een externe promovendus (500 euro) betreft.

Budget Onderzoekscholen

Het budget van de onderzoekscholen bestaat uit de volgende componenten:

- [FOPOG](#) (FOnds Penvoerdergelden Onderzoekscholen Geesteswetenschappen). Dit fonds wordt jaarlijks in het voorjaar gevuld door bijdragen van de faculteiten die participeren in de landelijke onderzoekscholen. Het fonds, dat wordt beheerd door de voorzitter van het DLG, is bedoeld voor de bekostiging van de bureaunkosten van de landelijke onderzoekscholen. In het najaar worden de bedragen – naar rato – overgemaakt naar de onderzoekscholen.
- [Bureaubijdrage Onderzoekscholen voor de organisatie van ReMa-onderwijs](#) (Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen). De bijdrage is verwerkt in de

lumpsum die de penvoerende instelling van het Ministerie van OCW ontvangt in het kader van Duurzame Geesteswetenschappen. De hoogte van de bijdrage is afhankelijk van de grootte van de onderzoekschool.

- ***Middelen voor de persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten.*** Deze worden via het Programmabureau Geesteswetenschappen (tot 1-1-2017 het Regieorgaan) jaarlijks in het najaar verstrekt aan de deelnemende landelijke onderzoekscholen op basis van de aanmeldingen en onderwijsprestaties in het voorgaande kalenderjaar. De middelen zijn bedoeld voor de bekostiging van onderwijsactiviteiten voor ReMa-studenten. De aangemelde studenten kunnen kosteloos deelnemen aan de onderwijsactiviteiten van de onderzoekscholen.
- ***Middelen voor de persoonlijke budgetten voor promovendi.*** De middelen zijn bedoeld voor de bekostiging van onderwijsactiviteiten voor promovendi. Na aanmelding door de betrokken graduate school of het lokaal onderzoeksinstituut kunnen de bijdragen gefactureerd worden door de onderzoekschool waar de promovendus is aangemeld. Voor een reguliere promovendus is de bijdrage 1000 euro voor de gehele aanstellingsperiode van vier jaar. Voor externe promovendi die een substantiële hoeveelheid onderwijs gaan volgen bij een landelijke onderzoekschool, kan een bijdrage van 500 euro worden gefactureerd, zie [DLG-brief d.d. 21-4-2017](#). De aangemelde promovendi kunnen kosteloos deelnemen aan de activiteiten van de onderzoekschool.
- ***Overige bijdragen.*** Dit zijn bijvoorbeeld bijdragen van deelnemers aan (onderwijs)activiteiten voor wie geen persoonlijk budget is geïnd. Ook vallen bijdragen van instellingen die via een Samenwerkingsovereenkomst participeren in de onderzoekschool in deze categorie.

Directeurschap (zie voor benoemingsprocedure en taken de artikelen 6 en 7 van de [Gemeenschappelijke Regeling](#))

De wetenschappelijk directeur is belast met de dagelijkse leiding van de school en de uitvoering van de vastgestelde taken. De wetenschappelijk directeur wordt op voordracht van het schoolbestuur van de onderzoekschool en na instemming van het DLG benoemd door de decaan van de penvoerende faculteit.

Docenteninzet

De formele afspraken rondom de docenteninzet voor landelijke onderzoekscholen (zie [DLG-notitie 12-2-2019](#)) zijn:

- Iedere docent die onderwijsinspanningen verricht in het kader van een onderzoekschool krijgt daarvoor de ruimte van zijn of haar faculteit/graduate school binnen het kader van zijn of haar taakberekening (volgens de normen die daarvoor in de eigen faculteit gelden).
- Onderzoekscholen plannen hun onderwijsaanbod steeds voor min. 2 jaar.
- Onderzoekscholen moeten de inzet van deze docenten ruim van tevoren (minstens een jaar) aanvragen.
- Het totaal aantal aan te bieden cursussen wordt bepaald door het aantal en de diversiteit van de bij de onderzoekschool aangemelde studenten en door het beschikbare budget.
- De landelijke onderzoekscholen zullen contact onderhouden met de graduate schools over de benodigde personeelsinzet voor het interuniversitaire onderwijs.

- Het is mogelijk dat faculteiten een maximum per jaar zullen stellen aan de docentbelasting die ze bereid zijn te vergoeden. Tijdig overleg hierover met de leidinggevende of directeur graduate school of faculteitsbestuur is geboden.
- Als een docent incidenteel een of twee colleges binnen een groter geheel verzorgt, wordt dat gezien als 'gastinzet' en wordt dit niet apart vergoed.
- Als een docent verantwoordelijk is voor een hele cursus, dan is zijn/haar eigen faculteit/graduate school verantwoordelijk voor de docentlast
- Daarnaast is er informeel het uitgangspunt dat men onderwijs verzorgt indien men zelf ook studenten (ReMA of PhD) inbrengt en anders geldt er geen verplichte inzet voor de faculteit (vrijwillig kan natuurlijk altijd).

Jaarverslagen

De onderzoekscholen brengen jaarlijks (vóór 15 mei) verslag uit over de activiteiten en de resultaten in het voorgaande kalenderjaar en leggen verantwoording af over de besteding van de middelen. Hiervoor heeft het DLG een format opgesteld, zie [Format jaarverslagen landelijke onderzoekscholen verenigd in LOGOS](#), vastgesteld door het DLG op 8 december 2017, update 19 oktober 2018, update 31 maart 2021. De jaarverslagen dienen vóór 15 mei naar het DLG ter vaststelling te worden gestuurd na instemming door de decaan van de penvoerende faculteit. Na vaststelling stuurt de voorzitter van het DLG de jaarverslagen naar het Programmabureau Geesteswetenschappen die op basis daarvan per onderzoekschool de hoogte van de budgetten voor ReMa-studenten kan bepalen voor het lopende kalenderjaar.

Kwaliteitszorg

In de [DLG-brief d.d. 16 maart 2015](#) wordt met betrekking tot de bewaking van de kwaliteitszorg van de cursussen die door de landelijke onderzoekscholen worden gegeven, verwezen naar de notitie [Kwaliteitszorg d.d. 19 november 2014](#). Kort gezegd komt deze erop neer dat de landelijke onderzoekscholen per cursus een dossier moeten aanleveren op basis waarvan de examencommissies van de lokale ReMa en promovendi programma's de uitgekeerde cijfers en EC kunnen rechtvaardigen.

De onderzoekscholen dienen de kwaliteit van het onderwijs te monitoren via interne evaluatieprocedures en door periodiek afstemmingsoverleg met de onderwijscommissie van de onderzoekschool en het schoolbestuur. Bij klachten over het onderwijs dienen studenten en promovendi contact op te nemen met de directie van de onderzoekschool. Indien het klachten betreft op het gebied van sociale veiligheid kan men zich (ook) wenden tot de vertrouwenspersoon van de eigen instelling.

Onderwijsaanbod

In de [basisafspraken van 2011](#) is vastgelegd dat de onderzoekschool ervoor zorgt dat individuele research masterstudenten en promovendi relevant cursusaanbod kunnen volgen. Het totaal aantal aan te bieden cursussen wordt bepaald door het aantal en de diversiteit van de bij de onderzoekschool aangemelde studenten en door het beschikbare budget. Het zal bij de door de onderzoekschool aan te bieden cursussen vooral gaan om disciplinespecifiek onderwijsaanbod; meer algemene cursussen (zowel inhoudelijke cursussen als algemene, transferable skills) worden door de graduate schools aangeboden. Het is daarbij niet de bedoeling bestaande cursussen op lokaal niveau aan te wijzen als cursussen van de school en de EC van de ReMa studenten of promovendi die van buiten de universiteit komen waar de cursus wordt gegeven laten te tellen als EC van de landelijke

onderzoeksschool. Het borgen van de verplichte afname van in totaal 10 EC gedurende 2 jaar bij landelijke onderzoekscholen door ReMa-studenten dient lokaal vastgelegd te worden in de OERen (zie appendix voor een voorbeeldtekst).

Penvoerderschap

Na vijf of eventueel tien jaar dient het penvoerderschap van een onderzoeksschool te wijzigen (zie artikel 4 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling). Het is aan het Schoolbestuur van de onderzoeksschool om een volgende penvoerder te zoeken en te kiezen. Dat kan door eerst een voorkeur uit te spreken in het bestuur van de onderzoeksschool en vervolgens te sonderen bij de relevante hoogleraren van de faculteit waar de voorkeur naar uitgaat of een dergelijke overstap inhoudelijk en bestuurlijk in goede aarde zou vallen. Als blijkt dat én de hoogleraren én het desbetreffende faculteitsbestuur in principe positief staan tegenover een dergelijke overstap, stuurt de onderzoeksschool een formeel verzoek naar het faculteitsbestuur en – na instemming – een verzoek tot vaststelling van het nieuwe penvoerderschap naar DLG. Nota bene: het DLG kan bij zijn besluitvorming de verdeling van penvoerderschappen over de universiteiten betrekken. Zie ook de [checklist Wijziging Penvoerderschap](#)).

Quality and Relevance in the Humanities (QRiH)

QRiH is het instrument om kwaliteit en relevantie in geesteswetenschappelijk onderzoek in Nederland systematisch te beschrijven, in de vorm van een narratief waarin de inspanningen en resultaten in samenhang beschreven worden conform de handleiding voor evaluatie van geesteswetenschappelijk onderzoek. Het is primair bedoeld voor SEP evaluaties waar internationale commissies onderzoek beoordelen. Zie voor nadere informatie www.qrih.nl

Reserves

Onderzoekscholen beschikken veelal over reserves om te kunnen voldoen aan meerjarige financiële verplichtingen. Dit betreft onder andere de organisatie van onderwijsactiviteiten voor promovendi voor wie aan het begin van het vierjarig traject eenmalig 1000 euro wordt geïnd. In het jaarverslag dient een (meerjarig) bestedingsplan opgesteld te worden voor reserves groter dan 10 procent van de begroting (zie [format jaarverslagen](#)).

Schoolbestuur (Art. 5 [Gemeenschappelijke Regeling](#))

De decanen van de deelnemende faculteiten hebben de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de onderzoeksschool. De feitelijke bestuursactiviteiten van de school worden van de decanen gemandateerd aan het schoolbestuur. De samenstelling van het schoolbestuur wordt vastgesteld door de decanen van de deelnemende faculteiten.

Visitatie landelijke onderzoekscholen

Alle onderzoeksinstituten en onderzoeksgroepen bij universiteiten worden eens per zes jaar door een externe evaluatiecommissie beoordeeld op basis van het [Strategy Evaluation Protocol \(SEP\)](#). De periodieke beoordeling van landelijke onderzoekscholen vindt plaats in het kader van de *onderzoeksvisitatie* van de penvoerende faculteit. De penvoerder is verantwoordelijk voor het instellen van een evaluatiecommissie die beoordeelt of de desbetreffende onderzoeksschool naar behoren functioneert. Voor de visitatieronde van 2018 is door het DLG [een Format gezamenlijke Terms of Reference visitatie landelijke onderzoekscholen](#) ontwikkeld.

APPENDIX

1 Belangrijke data

- 15 mei deadline aanleveren jaarverslagen over voorafgaand kalenderjaar bij DLG (secretaris.dlg@rug.nl)
- In het voorjaar wordt de bijdrage in de bureaunkosten voor de organisatie van ReMa-onderwijs aan de penvoerende instellingen overgemaakt door OCW via de zogenaamde Rijksbijdragebrief (als onderdeel van de post 'Duurzame Geesteswetenschappen'. Het is aan de instellingen om deze bijdrage te laten landen bij de desbetreffende onderzoekschool.
- Vóór de zomer stelt het DLG de jaarverslagen vast en stuurt deze – desgewenst voorzien van opmerkingen – door naar het Programmabureau Geesteswetenschappen
- Vóór de zomer int de DLG-voorzitter de FOPOG-bijdragen bij de betrokken faculteiten
- Uiterlijk in augustus publiceren de landelijke onderzoekscholen hun programma-aanbod voor de komende twee academische jaren
- Uiterlijk 15 september melden de Graduate Schools/coördinatoren van ReMa-opleidingen de ReMa-studenten aan bij de onderzoekscholen van hun keuze
- In het najaar worden de FOPOG-middelen door de DLG-voorzitter uitgekeerd aan de landelijke onderzoekscholen.
- In het najaar keert het Programmabureau Geesteswetenschappen de ReMa-bijdragen uit aan de landelijke onderzoekscholen.
- In december/januari geven de onderzoekscholen de gevraagde docentinzet voor het komende academisch jaar aan de desbetreffende Graduate School of lokaal instituut door.

2 Adressen onderzoekscholen

[Archaeology \(ARCHON\)](#)

[Art History \(OSK\)](#)

[Classical Studies \(OIKOS\)](#)

[Cultural Analysis \(NICA\)](#)

[Cultural History \(Huizinga Institute\)](#)

[Economic and Social History \(Posthumus\)](#)

[Gender Studies \(NOG\)](#)

[Islamic Studies \(NISIS\)](#)

[Linguistics \(LOT\)](#)

[Literary Studies \(OSL\)](#)

[Media Studies \(RMeS\)](#)

[Medieval Studies \(NRSMS\)](#)

[Philosophy \(OZSW\)](#)

[Political History](#)

[Science, Technology and Modern Culture \(WTMC\)](#)

[Theology and Religious Studies \(NOSTER\)](#)

3 Voorbeeldtekst voor vermelding 10EC-verplichting ReMa-onderwijs bij landelijke onderzoekscholen in OER

'All students must follow courses at least worth 10 EC of the elective space at one of the National Research Schools throughout the entire Research Master's Programme'